

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В. ДАЛЯ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ ТА БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ, МЕНЕДЖМЕНТУ ТА МАРКЕТИНГУ**

**ЛУГАНСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ФІНАНСІВ**

**ЛУГАНСЬКА ФІЛІЯ ДЕРЖАВНОЇ УСТАНОВИ “ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКО-
ПРАВОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ІМЕНІ В.К. МАМУТОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
НАУК УКРАЇНИ”**

**СХІДНОКАЗАХСТАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
Д. СЕРИКБАЕВА (КАЗАХСТАН)**

**ДЕРЖАВНА ВИЩА ШКОЛА ІМЕНІ ПАПИ РИМСЬКОГО
ІОАННА ПАВЛА ІІ (ПОЛЬЩА)**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ (МОЛДОВА)
УНІВЕРСИТЕТ БІБЛІОТЕКОВЕДЕННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
(БОЛГАРІЯ)**

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

X Міжнародної науково-практичної конференції

**"ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ ФІНАНСІВ, МЕНЕДЖМЕНТУ ТА
МАРКЕТИНГУ: ТРАДИЦІЇ, МОДЕЛІ, ПЕРСПЕКТИВИ"**

25 травня 2023 р.

Київ 2023

УДК 005 : 336 : 339

Рекомендовано до друку Вченою радою
Факультету економіки і управління
Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля
(Протокол № 9 від 30 травня 2023 р.)

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова організаційного комітету:

Костирко Л.А., д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів та банківської справи Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

Співголови організаційного комітету:

Заблодська І.В., д.е.н., професор, директор Луганської філії Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Мамутова Національної академії наук України»;

Івченко Є.А., д.е.н., професор, декан факультету економіки та управління СНУ ім. В. Даля;

Хандій О.О., д.е.н., професор, завідувач кафедри публічного управління, менеджменту та маркетингу.

Відповідальний секретар – Мартинов А.А., к.е.н., доцент кафедри фінансів та банківської справи СНУ ім. В. Даля.

Члени організаційного комітету:

Чернодубова Е.В., к.е.н., доцент кафедри фінансів та банківської справи СНУ ім. В. Даля;

Тищенко В.В., к.е.н., доцент кафедри фінансів та банківської справи СНУ ім. В. Даля;

Тищенко О.І., к.е.н., доцент кафедри фінансів та банківської справи СНУ ім. В. Даля;

Бучинєв М.М., к.е.н., доцент кафедри публічного управління, менеджменту та маркетингу СНУ ім. В. Даля;

Христенко Л.М., к.е.н., доцент кафедри публічного управління, менеджменту та маркетингу СНУ ім. В. Даля;

Ткаченко Н.Е., к.е.н., доцент кафедри публічного управління, менеджменту та маркетингу СНУ ім. В. Даля.

Електронна адреса оргкомітету: *confsnui.ua*.

Відповідальна за випуск: *Костирко Л.А.*, докт. екон. наук, проф., завідувач кафедри фінансів та банківської справи СНУ ім. В. Даля.

Тези доповідей X Міжнародної науково-практичної конференції «Пріоритети розвитку фінансів, менеджменту та маркетингу: традиції, моделі, перспективи» 25 травня 2023 р. – Київ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2023. – 273 с.

У збірнику подано тези доповідей учасників X Міжнародної науково-практичної конференції «Пріоритети розвитку фінансів, менеджменту та маркетингу: традиції, моделі, перспективи» 25 травня 2023 року. На конференції було розглянуто широке коло питань, пов'язаних із дослідженням проблем, потенціалу та напрямків розвитку фінансової системи України, менеджменту та маркетингу.

Матеріали номеру друкуються мовою оригіналу.

© Східноукраїнський національний університет
імені Володимира Даля, 2023

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ СУБ'ЄКТІВ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Радіонова Н.Й.,

Київський національний університет технологій та дизайну,
м. Київ, Україна

Євроінтеграційні процеси сприяють посиленню уваги до проблем якості аудиторських послуг, що вимагає аналітичних досліджень з метою підвищення ефективності системи контролю їх якості. Для цілей підвищення якості аудиторських послуг, що надаються суб'єктами аудиторської діяльності, важливим питанням є управління оцінкою та контролем їх якості [8]. При цьому слід відмітити, що ключове значення має не просто фіксація фактів невідповідності якості послуг стандартам чи очікуванням клієнтів, а й виявлення внутрішніх причин, що обумовили дану невідповідність та впровадження шляхів підвищення якості послуг та формування ефективної системи контролю.

Згідно статті ст. 40 Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» контроль якості аудиторських послуг суб'єктів аудиторської діяльності, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес, проводиться Інспекцією із забезпечення якості [1]. Всіх інших суб'єктів аудиторської діяльності перевіряє Комітет з контролю якості аудиторських послуг Аудиторської палати України.

Підприємства, що становлять суспільний інтерес мають для економіки держави велике стратегічне значення, тому вважаємо за доцільне проаналізувати ефективність функціонування системи контролю якості суб'єктів аудиторської діяльності які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності саме таких підприємств [6].

Згідно Положення [5] Інспекція із забезпечення якості оцінює ризики, що виникають внаслідок значної кількості недоліків у роботі суб'єктів аудиторської діяльності.

У Рекомендаціях щодо проведення перевірок з контролю якості аудиторських послуг приділено значну увагу визначенню понять недоліків, які будуть виявлені під час перевірок [7].

При цьому, згідно Рекомендацій:

недолік – порушення вимог міжнародних стандартів аудиту та Закону;

значущий недолік системи контролю якості – недолік або сукупність недоліків у системі контролю якості, який (які), за професійним судженням та отриманими доказами, впливає на ефективність функціонування системи контролю якості суб'єктів аудиторської діяльності [7].

На нашу думку, слід дослідити основні значущі недоліки, які дають можливість зробити висновки щодо питань на які слід звернути увагу суб'єктам аудиторської діяльності при вивченні власної системи внутрішнього контролю

якості послуг. Для цього скористуємося інформацією щодо недоліків у діяльності суб'єктів аудиторської діяльності, яку орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю відображає у звіті у тому періоді, в якому ухвалено рішення про результати перевірки (табл. 1).

Таблиця 1

Відомості про виявлені в ході перевірки суб'єктів аудиторської діяльності недоліки у 2019-2021 рр.

Результати перевірки	2019 рік		2020 рік		2021 рік	
	Кількість	%	Кількість	%	Кількість	%
мали хоча б один значущий недолік	31	89	64	90	82	86
не мали значущих недоліків	4	11	7	10	13	14

Джерело: складено за даними [2, 3, 4].

За даними табл. 1 можна побачити, що у переважної кількості суб'єктів аудиторської діяльності (від 90% у 2020 р. до 82% у 2021 р.) під час перевірки було знайдено хоча б один значущий недолік, що відображено на рис. 1.

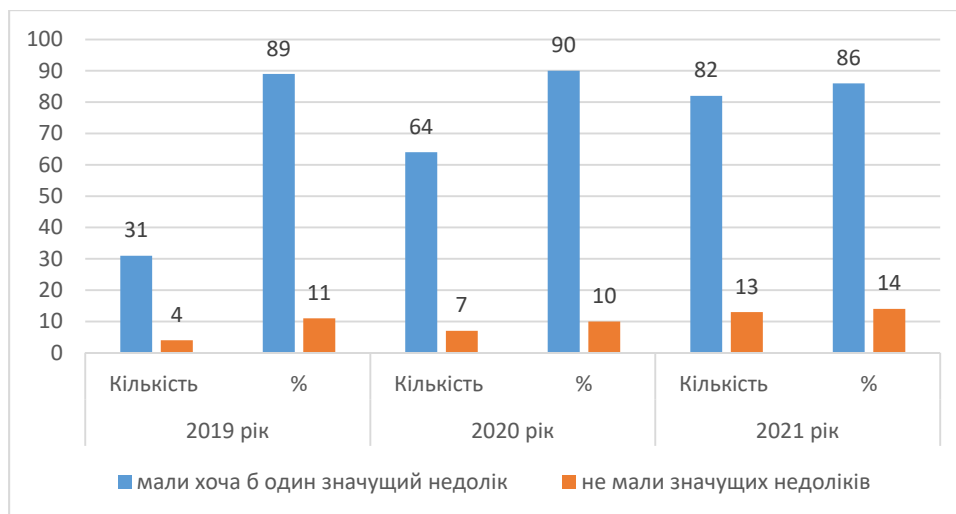

Рис. 1. Візуалізація недоліків виявлених в ході перевірки суб'єктів аудиторської діяльності у 2019-2021 рр.

Джерело: складено за даними [2, 3, 4].

Для зручності аналізування, виявлені недоліки було класифіковано за трьома областями: система контролю якості, окремі вимоги Закону, завдання з аудиту. Доцільно розглянути окремо недоліки по кожній області, що представлено в табл. 2.

Як можна побачити за даними табл. 2, протягом досліджуваного періоду більшість недоліків було по системі контролю якості й завдань з аудиту. Разом з

тим, слід відмітити значну кількість недоліків по окремих вимогах Закону, що було виявлено у 2021 році. Як можна побачити за даними табл. 2 протягом 2019-2021 років переважна кількість суб'єктів аудиторської діяльності мали хоча б один значущий недолік. Особливо це стосується системи контролю якості та завдань з аудиту. Серед першого напряму частіше за все недоліки стосувались виконання завдань й людських ресурсів. Найбільше недоліків щодо окремих вимог закону стосувались відомостей в реєстрі, питань інформування органів нагляду й внутрішньої організації суб'єктів аудиторської діяльності. За напрямом «Виконання завдань аудиту» недоліки спостерігались щодо оцінювання ризиків суттєвого викривлення, адекватності подання фінансової звітності й розкриття інформації, визначення доходів, операцій з пов'язаними сторонами й тестуванням заходів внутрішнього контролю. Отже, суб'єктам аудиторської діяльності, що мають право перевіряти фінансову звітність підприємств, які становлять суспільний інтерес слід особливо звернути увагу на зазначені питання при перевірці власної системи внутрішнього контролю якості.

Таблиця 2

Розподіл суб'єктів аудиторської діяльності за напрямами виявлених значущих недоліків, %

Рок и	Система контролю якості		Окремі вимоги Закону		Завдання з аудиту	
	не мали значущих недоліків	мали хоча б один значущий недолік	не мали значущих недоліків	мали хоча б один значущий недолік	не мали значущих недоліків	мали хоча б один значущий недолік
2019	14	86	53	47	11	89
2020	11	89	54	46	14	86
2021	7	93	4	96	11	89

Джерело: складено за даними [2, 3, 4].

Зважаючи на відмічене, можемо зазначити, що система контролю якості призначена, в першу чергу, для забезпечення високих стандартів роботи суб'єктів аудиторської діяльності. За нормативно-правовими актами безпосередню відповідальність за ефективність й якість виконання завдань несе керівник аудиторської фірми, але внутрішніми регламентуючими документами потрібно закріпити зобов'язання дотримання принципів високої якості для всіх працівників.

Систематичний моніторинг оцінки ступеню відповідності рівня якості аудиторських послуг вимогам чинного законодавства має стати важливим елементом внутрішнього контролю суб'єктів аудиторської діяльності.

В цьому контексті корисним буде закордонний досвід, отже, вітчизняним аудиторським фірмам потрібно розширювати співпрацю з міжнародними організаціями професійних аудиторів і бухгалтерів.

Також, для підвищення якості аудиторських послуг, суб'єктам аудиторської діяльності потрібно ретельно проаналізувати внутрішні стандарти аудиторської діяльності на предмет відповідності до вимог міжнародних стандартів й інших нормативно-правових актів України та закріпити внутрішніми документами відповідальність кожного співробітника за невиконання внутрішніх стандартів.

Перш за все, суб'єкти аудиторської діяльності мають працювати над усуненням недоліків щодо структурних проблем в забезпеченні підвищення якості послуг та працювати з партнерами й співробітниками, щоб мінімізувати зниження якості через «людський фактор».

Суб'єкти аудиторської діяльності мають розробити та впровадити відповідні процедури контролю якості, що базуватимуться на ефективній системі оцінок, які допоможуть виявити слабкі місця у внутрішній системі оцінки якості.

Література:

1. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 01.10.2018 №2258-VII (зі змінами).
2. Звіт з моніторингу якості ринку аудиторських послуг та конкуренції 2019–2020 роки. [Електронний ресурс]. – <https://www.apob.org.ua/wp-content/uploads/2022/08/Звіт-про-моніторинг.pdf> (дата звернення: 13.05.2023).
3. Звіт про діяльність Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю за 2020 рік.. [Електронний ресурс]. – https://www.apob.org.ua/wp-content/uploads/2022/01/zvit2020_ukr.pdf (дата звернення: 13.05.2023).
4. Звіт про діяльність Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю за 2021 рік.
5. Положення про Інспекцію із забезпечення якості / Схвалено Радою нагляду за аудиторською діяльністю : протокол засідання від 22 квітня 2019 року № 4/10. – 2019. [Електронний ресурс]. – <http://www.apob.org.ua/wp-content/uploads/2019/04> (дата звернення: 13.05.2023).
6. Радіонова Н. Й. Історичне становлення нормативно-правового регулювання аудиторської діяльності в Україні / Н. Й. Радіонова // Наукові дослідження: парадигма інноваційного розвитку : збірник тез наукових праць XI Міжнародної наукової конференції, м. Прага, Чехія, 30 серпня 2022 року. – Київ : ГО «Міжнародний науковий центр розвитку науки та технологій», 2022. – С. 50-52.
7. Рекомендацій щодо проведення перевірок з контролю якості аудиторських послуг № 5/7/13 від 30 серпня 2019 року.
8. Хрип'юк В.І. Проблемні питання якості аудиторських послуг / В.І. Хрип'юк, В.Ю. Ковальова// Економіка та суспільство №44.-2022 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1815> (дата звернення: 13.05.2023).